

Spiegelfase

Sociaal Werk

13 mei 2022

Deel 1 | Inleiding

1. Situering van de Spiegelfase
2. Samenstelling van het panel en de gesprekspartners

Deel 2 | Bespreking

Dit verslag kadert in de VARIOSO-cyclus: het instrument voor de kwaliteitsbewaking in eigen regie van Odisee. Het is een momentopname van de onderwijskwaliteit door de dienst onderwijs en kwaliteit, naast het continue ontwikkel- en verbeteringswerk van de opleiding. Meer achtergrond kan de lezer vinden op <https://www.odisee.be/kwaliteitsvol-onderwijs>.

Deel 1 | Inleiding

1 Situering van de Spiegelfase

De spiegelfase is een review van een opleiding door een onafhankelijk/extern panel van experts. Dit is een onderdeel van de bewaking van de opleidingskwaliteit in eigen regie, ook wel het **VARIOSO**-proces genoemd (**V**erkennen, **A**nalyseren, **R**eflectie-intern, **O**ptimaliseren, **S**piegelen, **O**pvolgen).

Het externe panel heeft hierbij de opdracht om na te gaan of de praktijk van de opleiding beantwoordt aan de visie van de opleiding, in overeenstemming is met de Odisee-visie 2027 en spoort met de acht kwaliteitskenmerken zoals die geformuleerd zijn in de beoordelingskaders van de NVAO en de vijf corresponderende kenmerken van Odisee¹.

De beoordeling gebeurt in verslagvorm door per kwaliteitskenmerk drie items te omschrijven:

- één of meerdere sterke punten
- vragen/bemerkingen
- tips voor de toekomst

Het panel kan, indien noodzakelijk, aan deze items dringende aanbevelingen koppelen.

Indien er een bijkomend verduidelijkend gesprek heeft plaats gevonden, wordt dit eveneens als bijlage toegevoegd.

2 Samenstelling van de focusgroep

Panel

Voorzitter:	Katrien Struyven
Peer:	Imke Baetens
Onderwijsdeskundige:	Bram Rotthier
Werkveldvertegenwoordiger:	Ann Baeyens
Verslaggever:	Sofie Metsers
Waarnemers:	Patrick Van den Bosch, teamhoofd kwaliteitszorg VLUHR KZ Andreas Smets

Gesprekspartners

Clusterdirecteur:	<u>speeddate + verdiepingsgesprek</u> : Tanja Nuelant
Opleidingshoofd:	<u>speeddate + verdiepingsgesprek</u> : Jan Claeys
Docenten:	<u>speeddate</u> Erik Claes Nele Gulinck Ilke De Clerck Kurt De Backer Kaat Van Acker Anne Aelvoet <u>verdiepingsgesprek</u>

Kathleen Daenens
Karen De Cooman
Kristine Neyens
Goedele Slots
Mieke Schrooten
Leen Hellinckx

Werkveld/alumni: speeddate
Daan Vinck
Geert Gijsels

Studenten: speeddate
Oumaima El Kadi
Izzy Puffet
Annicia Garcia Coviella
Marieke Vandewiele
verdiepingsgesprek
Rajae Achimrar
Izzy Puffet

Deel 2 | Bespreking

Per kwaliteitskenmerk wordt eerst de visie Odisee 2027 omschreven in een kader. Onder dit kader vindt de lezer telkens de gekozen realisatie en uitdaging terug van de opleiding die in het kwaliteitsprofiel werd uitgewerkt. Daarna volgt de beoordeling van het panel.

Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum

Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De opleiding heeft een duidelijk, specifiek **profiel** dat aansluit bij de onderwijsvisie van het studiegebied en van de instelling. De **leerresultaten** van de opleiding vormen een heldere invulling van de internationaal en landelijk gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten. Het **curriculum** van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, in het werkveld en is maatschappelijk relevant.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

We gaan voor duurzaam onderwijs dat resulteert in energie voor levenslang leren.

- We kiezen ook voor effectief leren, met transfer van het geleerde naar de praktijk. Studenten baseren zich voor deze praktijkervaringen op stages, werkplekleren, projecten, maar ook zeer reële casussen aangereikt door het werkveld en de docent.
- We zetten volop in op een holistisch perspectief van het functioneren van de student in een authentieke context.
- De student kiest uit een aanbod van leerdoelen (discipline-eigen, discipline-overstijgende en persoonlijke leerdoelen). De finaliteit van het leertraject van studenten hangt dan niet alleen af van de gekozen opleiding of discipline.
- Differentiatie in de beoordeling resulteert in een diploma met een 'personal touch'
- Door scherpe keuzes en meer efficiëntie creëren we ruimte voor innovatie.

Realisatie: *“Band met grootstad Brussel, verankerd in curriculum (meerwaarde solliciteren en arbeidsmarkt)*

Duidelijk en sterk onderbouwde (pedagogische en inhoudelijke) visie vertaald in OLR-curriculum-OPO's. Inspelend op maatschappelijke ontwikkelingen.”

Uitdaging: Actiever inzetten op afstemming opleiding en werkveld met het oog op valoriserend samenwerken en leren met burgers en ervaringsdeskundigen.

Sterke punten

De opleiding beschikt over een *duidelijk specifiek profiel* dat aansluit bij de onderwijsvisie en het werkveld. De studenten worden opgeleid tot competente sociale werkers. De opleiding wordt gekenmerkt door een sterke pedagogische visie, waarbij de focus op de Brusselse context profilerend werkt. Praktijk en theorie worden mooi afgewisseld. De leerinhouden worden afgestemd op maatschappelijke vernieuwingen en tendensen uit het werkveld en uit onderzoek.

De visie van de opleiding is een doorleving van de visie van de instelling. De link met *visie Odisee 2027* wordt hierin mooi gelegd.

De opleiding zet in op *individuele trajecten* en werken op maat en houdt daarbij kritisch-reflectief aandacht voor de werkbelasting van de studenten (en docenten). Studenten kunnen hun eigen krachten inzetten met hun ervaringsdeskundigheid.

Het panel vindt het sterk dat de opleiding het *curriculum* probeert aan te passen en hun onderwijs flexibel probeert vorm te geven met oog op de veranderende maatschappij.

Tips voor de toekomst

- ✓ De opleiding zet in op diversiteit vanuit een brede definitie en gaat hier echt mee aan de slag. Het panel raadt aan om na te denken over de marketing naar een divers publiek toe en om de doorstroom te blijven opvolgen, bijvoorbeeld met betrekking tot de vervrouwelijking van de sociale sector.
- ✓ De opleiding mag hun stem als voortrekkersrol op vlak van genderequality en cultuursensitief werken duidelijk laten weerklanken op Odiseeniveau.
- ✓ Het panel raadt de opleiding aan om het curriculum van de afstudeerrichting Personeelswerk te herbekijken. Vanuit het werkveld HRM is er vraag naar meer hard skills (o.a. marketing, lonen en arbeidswetgeving) in de opleiding. De studenten hebben deze harde kennis nodig om hun soft skills te kunnen uitvoeren.
- ✓ De werkdruk is hoog en is een blijvend aandachtspunt voor de opleiding. Het panel raadt de opleiding aan om mild te zijn voor zichzelf. De opleiding is nauw betrokken bij elke student. Baken grenzen af en maak realistische keuzes. Het is niet nodig om met een veelheid aan projecten tegelijk bezig te zijn.

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

Externe referentie: European standard Guidelines

De **onderwijsleeromgeving** stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij

tot een vlotte studievoortgang. Er is aansluiting van de leeromgeving bij de diverse studentenpopulatie, de talentontwikkeling van studenten en de interactie met het werkveld.

De **beoordeling** van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten. We wegen evaluatie af tegen ingezette talenten en opgenomen uitdagingen.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- In de Odisee-gemeenschap krijgen studenten kansen om te groeien, op eigen tempo, langs flexibele leerwegen, in steeds meer verschillende contexten binnen en buiten de hogeschool. We erkennen, stimuleren en ondersteunen informeel leren in de hogeschool, maar ook daarbuiten.
- Odisee is een uitnodigende gemeenschap en veilige omgeving waar studenten samen leren. Ze stimuleren elkaar tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Studenten hebben een stevige binding met elkaar, met hun opleiding, met alle medewerkers van Odisee, met het werkveld. Diverse groeperingsvormen ondersteunen het samen leren.
- We benutten alle opportuniteiten om studenten uit verschillende opleidingen en niveaus (so-gr-ba-ma) te laten samenwerken en samen te leren.
- Authentieke leerervaringen zijn het vertrekpunt en sluitstuk voor leren. We hanteren de praktijk als context waarin dringende leernoden ontstaan, als 'trigger' voor intrinsiek gemotiveerd leren.
- Studenten zoeken uitdaging op en benutten de experimenteerruimte waar ze ongeremd verantwoordelijkheid en initiatief kunnen nemen.
- Hybride leerwerkplekken, waarin een zekere mate van simulatie wordt gehanteerd, kunnen een goede tussenoplossing betekenen in de interactie tussen opleiding en werk. Zij bieden experimenteer- en leeromgeving die in de echte praktijk niet altijd aanwezig is.
- De maatschappelijke dimensie krijgt alle kansen in het leerproces.
- Studenten nemen in Odisee eigenaarschap op voor de eigen evaluatie, via betrokkenheid in het formuleren van leerdoelen, in de inhoud, de vorm en het tijdstip van evaluatie en in de voortdurende feedback en feedforward op het leerproces. De dialoog tussen coach en coachee, tussen evaluator en geëvalueerde maakt van evaluaties een leermoment.
- Vooropgestelde leerresultaten toetsen we zoveel mogelijk onafhankelijk van het gevolgde traject. Zo bieden we de beste kansen op succesvolle differentiatie van leertrajecten

Realisatie: Authentieke leerervaringen zijn het vertrekpunt en sluitstuk voor leren. We hanteren de praktijk als context waarin dringende leernoden ontstaan, als 'trigger' voor intrinsiek gemotiveerd leren.

Uitdaging: Studenten zoeken uitdaging op en benutten de experimenteerruimte waar ze ongeremd verantwoordelijkheid en initiatief kunnen nemen.

Sterke punten

De realisatie die de opleiding in het kwaliteitsprofiel uitschrijft, nl. dat *authentieke leeromgevingen* het vertrekpunt en sluitstuk voor het leren zijn, wordt duidelijk uitgedamd. De opleiding is sterk verankerd in de Brusselse sociale context en heeft op regelmatige basis doorheen het academiejaar contact met de betrokken stakeholders.

De opleiding is zeer *praktijkgericht* met Brussel als rode lijn doorheen het hele traject. De opleiding heeft een sterke projectwerking. Studenten staan vanaf het begin met hun voeten in de praktijk. De opleiding legt telkens de link tussen de theorie en de praktijk.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt de opleiding aan om meer eigenaarschap te leggen bij de student in de evaluatie. Laat studenten zelf leerdoelen opstellen en geef ze inspraak in de vorm van evaluatie.
- ✓ Het panel heeft signalen opgevangen dat de studeerbaarheid van de combinatie stage met bachelorproef moeilijk is.

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De voor de opleiding ingezette **docenten** bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om leerresultaten te behalen. De opleiding beschikt over aangepaste studie- (traject) **begeleiding** en in-, door- en uitstroom van studenten. De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare **informatie** over alle fasen van de studieloopbaan. De opleidingsspecifieke **voorzieningen** op het vlak van bibliotheek, ICT, infrastructuur, sociale voorzieningen zijn toegankelijk en adequaat.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- In een wereld waarin diversiteit de realiteit en de norm is, kiezen we voor gedifferentieerd onderwijs dat verschillen omarmt en diversiteit aanwendt als kracht. Gedifferentieerd onderwijs veronderstelt niet een verschillende aanpak voor elke lerende, maar legt de nadruk op zinvolle activiteiten voor alle lerenden.
- De student wordt kwaliteitsvol ondersteund bij het ontwerpen van het eigen leertraject, via coaching bij de opzet, het doorlopen en het afronden van het eigen leertraject, met just-in-time kennis en ondersteuning, afgestemd op het gekozen leertraject. De docent is er zich van bewust dat hij soms klassikaal moet werken, soms in kleinere groepjes en soms individueel, met het oog op het grootste mogelijke leerrendement voor de lerenden en praktische haalbaarheid.
- Het onderwijsteam neemt rollen op met betrekking tot curriculumontwerp, ontwikkeling van opleidingsonderdelen en leerbegeleiding. Het team verdeelt rollen onderling of combineert ze, in functie van de aanwezige expertise en talenten. Experts uit de diensten ondersteunen waar nodig.
- Onze campussen bekrachtigen onze uitstraling als 'brede' hogeschool, als open gemeenschap met de blik naar buiten gericht. We spreken diverse doelgroepen aan en zijn verankerd in de omringende gemeenschap.
- Onze campussen zijn in 2027 aantrekkelijke en duurzame leer-, leef- en werkomgevingen die onderwijs, onderzoek en dienstverlening maximaal ondersteunen: die uitnodigen tot ontmoeting, samenwerking en interactie; die mogelijkheden bieden voor tijd- en plaatsonafhankelijk werken en leren; ingericht volgens de principes van universeel ontwerp, reeds bij ontwerp uitgaand van differentiatie.

Realisatie: De student wordt kwaliteitsvol ondersteund bij het ontwerpen van het eigen leertraject, via coaching bij de opzet, het doorlopen en het afronden van het eigen leertraject, met just-in-time kennis en ondersteuning, afgestemd op het gekozen leertraject.

Uitdaging: Digitale leeromgeving en communicatie: werken aan kader en richtlijnen voor opleiding

Sterke punten

Het panel waardeert de *begeleiding* via leergroepen en via de praktijkbegeleider. Studenten worden goed ondersteund.

Vragen/bemerkingen

Het panel merkt op dat de uitgeschreven tekst in het kwaliteitsprofiel vooral gaat over de trajectbegeleiding. Uit de gesprekken daarentegen bleek dat de begeleiding van studenten veel meer verloopt via de leergroepen en de praktijkbegeleiders. Dit laatste staat dicht bij studenten.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel erkent dat de communicatie naar studenten toe een uitdaging is. Het panel raadt aan om hier vooral in te zetten op snelle en duidelijke beslissingen nemen en op quick wins inzake digitale communicatie op Toledo (bv. afspraken m.b.t. structuur, gebruik kalender, aankondigingen, etc.).
- ✓ Het panel raadt aan om de taalondersteuning door te trekken van de eerste opleidingsfase tot en met de laatste opleidingsfase. Nu is er minder ondersteuning in de tweede opleidingsfase.

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De samenwerking tussen **werkveldvertegenwoordigers / andere partners** en de opleiding heeft een meerwaarde voor beide partijen.

De opleiding beschikt over een actieve en verankerde participatie van **studenten**.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- Ons onderwijs komt in 2027 echt tot stand in co-creatie met de beroepspraktijk.
- Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op. Ze participeren actief.
- We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Realisatie: Co-creatie met de beroepspraktijk: We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Uitdaging: Actiever inzetten op afstemming opleiding en werkveld met het oog op bevorderen van interdisciplinair en interprofessioneel leren .

Sterke punten

De opleiding werkt actief aan *samenwerking met het werkveld* en doet aan co-creatie. Er is sprake van een wederzijdse investering. Vragen over praktijkonderzoek worden beluisterd en waar mogelijk aangepakt of ondersteund.

De opleiding maakt goed gebruik van docenten die nog deeltijds in het werkveld staan. Dit bevordert de *kruisbestuiving tussen werkveld en opleiding*. Het panel ziet dit dan ook als een troef van de opleiding.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt aan om in de profilering van de opleiding naar de buitenwereld toe niet enkel de grootstedelijke context als een sterkte in de verf te zetten. Dit is correct, maar studenten worden ook goed opgeleid voor andere contexten.
- ✓ Leg de lat bij het streven naar jullie uitdaging niet te hoog, er is reeds sprake van wederkerigheid in de relatie met het werkveld. Het panel ziet dat de opleiding al veel doet. Probeer deze uitdaging af te bakenen en de haalbaarheid voor het werkveld niet uit het oog te verliezen. Verbreed waar mogelijk succesformules in plaats van steeds nieuwe projecten op te zetten.
- ✓ De Sociaal Werk conferentie is een belangrijk momentum in de sector waar ook studenten kunnen inhaken. Het panel raadt aan om deze dag lesvrij te maken. Het is een ideale gelegenheid voor studenten om connectie te maken met het werkveld.
- ✓ De opleiding noemt als kernwaarden flexibiliteit en interne motivatie. Het panel raadt aan om deze flexibiliteit ook in te zetten naar stageplekken buiten Brussel.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De opleiding investeert niet alleen in zijn hoofopdracht rond onderwijs maar ook in internationalisering, praktijkgericht onderzoek en/of dienstverlening in **wisselwerking tussen de opleiding en werkveld**.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- We bouwen tegen 2027 een kwaliteitsvol meertalig onderwijs uit en zorgen voor meer kruisbestuiving met (inter)nationale studenten. We bieden alle studenten en personeelsleden minstens de kans op een buitenlandse ervaring. We versterken onze internationale leeromgeving, ook op onze eigen campussen, onder andere via internationalisation@home.
- We zorgen ervoor dat leergierigen levenslang bij ons terecht kunnen, voor korte en langdurige opleidingen, voor basisvorming, oprisssessies en specialisaties. We ontwikkelen navormingen en postgraduaten die nauw aanleunen bij het gesubsidieerde onderwijsaanbod en het praktijkgericht onderzoek. Daarnaast ontwikkelen we een niche van high-end opleidingen die een belangrijke marktwaarde vertegenwoordigen in de niet-gesubsidieerde opleidingsmarkt, ook samen met andere onderwijspartners
- Praktijkgericht onderzoek is in 2027 een motor voor duurzame en maatschappelijk verantwoorde innovatie, zowel voor het werkveld als het onderwijs:
 - praktijkgericht onderzoek start vanuit een probleem of vraagstelling uit werkveld of maatschappij;
 - we focussen op het ontwikkelen van nieuwe of het verbeteren van bestaande praktijken, producten of processen en op implementatie en disseminatie van de bevindingen;
 - we zetten in op co-creatie en actieve partnerschappen met het werkveld en andere wetenschappelijke instellingen;
 - in deze samenwerking verdiepen studenten en docenten hun expertise en ontwikkelen ze een op innovatie gerichte en wetenschappelijke attitude.
- Via dienstverlening en kenniscentra dragen we de opgebouwde expertise uit.

Realisatie: Praktijkgericht onderzoek is in 2027 een motor voor duurzame en maatschappelijk verantwoorde innovatie, zowel voor het werkveld als het onderwijs:

-praktijkgericht onderzoek start vanuit een probleem of vraagstelling uit werkveld of maatschappij;
-we focussen op het ontwikkelen van nieuwe of het verbeteren van bestaande praktijken, producten of processen en op implementatie en disseminatie van de bevindingen;
-we zetten in op co-creatie en actieve partnerschappen met het werkveld en andere wetenschappelijke instellingen.

Uitdaging: Via dienstverlening en kenniscentra dragen we de opgebouwde expertise uit.

Sterke punten

De opleiding heeft *praktijkgericht onderzoek* terecht als focusdossier in hun kwaliteitsprofiel gekozen. Er wordt aangetoond dat er een omvangrijke groep betrokken is bij dit onderzoek. Het panel vindt het sterk dat veel docenten naast een lesopdracht ook een onderzoeksopdracht opnemen. De opleiding beschikt over een mooi portfolio van lopende projecten. Het praktijkgerichte onderzoek is bovendien duurzaam. Vanuit Odisee is er budget om dit te bestendigen via een spaarpot voor tijdelijke projecten. De acties naar externe profilering zijn gepaste acties.

De *drie afstudeerrichtingen* zijn goed vertegenwoordigd binnen het praktijkgerichte onderzoek. De focus naar personeelswerk is er expliciet bijgekomen.

Er is voldoende aandacht voor *internationalisering*.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt de opleiding aan om verder te gaan op het ingezette spoor.